

Endocarstul de la izvoarele Rudărescii

GHEORGHE PLOAIE, PROCOPIE GHÎȚĂ, GABRIELA NICULESCU

Structura geologică a teritoriului cuprins în bazinul Lotrului este determinată în mare măsură de Șisturile Cristaline ale seriei de Sebeș-Lotru aparținând Pinzei Getice, precum și de rocile Autohtonului danubian (Gh. Munteanu-Murgoc, 1905).

O serie de cercetări și observații (St. Ghika-Budești, 1940, Pavelescu, 1962, 1964; Savu și Schuster, 1975) au dus la cunoașterea amănunțită a alcătuirii geologice a munților din bazinul Superior al Lotrului.

Teritoriul analizat în prezenta lucrare se încadrează în domeniul Danubian (autohton). Rocile existente, de vîrstă paleozoică (carbonifer) aparțin seriei de Latorița, fiind formate în mare măsură din șisturi sericito-albitice, sericito-grafitoase, cu cuarțit și clorit, șisturi carbonatice și metaconglomerate (fig. 1).

Calcarele sînt răspîndite printre celelalte roci fără a forma masive importante cu excepția Pietrei Tirnovului, și de aceea uneori nu se remarcă la suprafață. La Plaiul Poienii ele se individualizează sub forma unui cîmp de lapiezuri cu expoziție sudică.

În privința peșterilor, teritoriul bazinului Lotrului este puțin cercetat. În catalogul editat în 1965, Bleahu și Rusu, menționează pentru această zonă doar Peștera cu Lapte din Valea

Rudărescii, situată pe versantul drept al Văii Rudăreasa, la circa 3 km amonte de satul Ciunget.

Aceeași mențiune este dată și în catalogul editat recent (Bleahu și Povară, 1976) ca și în completarea acestuia (Giurgiu, 1978). Peștera cu Lapte este detaliat prezentată de G. Procopie, în 1981, într-un studiu consacrat bazinului hidrografic Rudăreasa.

Deoarece teritoriul este foarte puțin cunoscut din acest punct de vedere, datorită unor observații preliminare, am inițiat o serie de cercetări pentru cunoașterea fenomenelor carstice. În cele ce urmează vom prezenta rezultatele investigațiilor efectuate la izvoarele văii Rudăreasa.

Cadrul geografic și istoricul cercetărilor

Zona carstică prezentată, se află pe versantul estic al vîrfului Fratoșteanu Mare (2053 m) la izvoarele văii Rudăreasa, care pătrunde adînc spre vest în munții Latoriței. În acel loc se ajunge din Voineasa, urcînd culmea Stevia-Plaiul Poienii timp de trei ore sau urmînd valea Rudăreasa pe drumul forestier și apoi pe o potecă pînă la Plaiul Poienii.

Rețeaua endocarstică a fost pusă în evidență la 1 octombrie 1973 cînd căutînd gura unei galerii ce fusese întîlnită de un copil, am dat de un pîriu ce producea un zgomot mai puternic și izvora chiar de sub un perete. Dînd la o parte vegetația bogată și copacii căzuți am ajuns la baza peretelui și am remarcat gura unei galerii ce se pierdea în adînc și din care ieșea, printre bolovani izvorul amintit.

Această galerie a fost explorată atunci pe o lungime doar de 10 m din lipsă de echipament adecvat.

Mult mai tîrziu în vara anului 1977 am continuat explorările în această zonă descoperind și celelalte două galerii ale căror intrări erau acoperite de tufe de zmeură. Prima galerie notată A este explorată pînă la sifonul terminal, iar cea de a doua (B) pînă la capăt.

În vara anului 1978 se explorează și cea de a treia galerie (C).

Rezultate și discuții

Calcarele de vîrstă jurasică din zona vîrfului Fratoșteanu nu au caracter masiv și nu prezintă decît puține fenomene carstice.

Rețeaua de galerii este așezată pe versantul estic al Vf. Fratoșteanu Mare, la circa 200 m sub limita superioară a pădurii la o altitudine de 1800 m. Este înconjurată de o pădure deasă de molid.

Pe marginea superioară a unei falii ce are direcția SSV-NNE sint dispuse cele trei galerii (fig. 2).

Galeria A sau Galeria cu Apă: situată în extremitatea stângă are intrarea sub forma unui portal înalt de doi metri. În imediata vecinătate în stînga se află o gaură cu un diametru de 0,30 m prin care iese un curent de aer. Galeria coboară 3 m deschizîndu-se în dreapta spre pîrîiașul limpede ce vine din adîncuri. Albia sa prezintă mîi și pietriș aluvionar. Rețeaua fosilă continuă spre stînga, urcînd ușor în timp ce dimensiunile se reduc.

Pereții sint netezi, acoperiți cu un strat fin de argilă galbenă. Această galerie a fost săpată prin curgerea activă, violentă a apei. După circa 18 m de la intrare galeria se termină printr-un sifon care după dimensiuni ar putea fi forțat.

Galeria B sau Galeria uscată: prezintă o intrare cu dimensiunile $0,4 \times 1$ m și este situată pe o diaclază. Podeaua cuprinde un pat aluvionar sugerînd curgerea cîndva în trecut a apelor. Pereții sint brodați de mîci concrețiuni de calcit, sferice și de culoare albă.

Galeria este rectilinie, orizontală de 6 m. Ea se îngustează spre adînc și se termină în fund de sac.

Galeria C sau Galeria Vulpilor: se află în extremitatea dreaptă și are intrarea la circa 3 m deasupra celorlalte. Intrarea, pierdută între tufele de zmeură are o înălțime de 0,30 m și este largă de 1,40 m, accesul fiind dificil. De altfel înălțimea galeriei se menține în primii 15 m sub 0,75 m. Spre dreapta prezintă mai multe prelungiri dentritice, unele îndreptate în jos, adăpostesc culcușuri de animale (vulpi).

E posibil ca înălțimea galeriei să se fi redus treptat prin depunerea argilei spre ieșirea pîrîfului. La 25 m de la intrare, prezintă o strîmtoare străjuită de blocuri colțuroase dincolo de care se zărește continuarea galeriei. Forțarea acestei strîmtori necesită scoaterea unor blocuri calcaroase și consolidarea celor din tavan care sint prinse, instabil, într-o masă de argilă.

Această galerie nu prezintă concrețiuni.

Sintetizînd datele de pînă acum se poate spune că această rețea de trei galerii, reprezintă probabil locul de ieșire din masivul calcaros a mai multor izvoare. Apa a curs sub presiune ca dovadă fiind netezimea pereților. Cu excepția galeriei A care are legătură directă cu sistemul activ, celelalte galerii sint galerii fosile.

Este posibil ca rețeaua să mai prezinte încă multe secrete. De aceea sint necesare noi explorări care să cuprîndă:

- forțarea strîmtorii terminale a galeriei C.
- forțarea celor două sifoane ale galeriei A.
- elucidarea provenienței curentului de aer ce iese pe lingă intrarea în galeria A.

BIBLIOGRAFIE

1. Bleahu, M., și Rusu, T., 1965 — Carstul din România — o scurtă privire de ansamblu, *Lucr. Ist. Speol. „Em. Răcoviță”* T4, 75—104;
2. Bleahu, M., și Povară, I., 1976 — Catalogul peșterilor din România, Ed. C.N.E.F.S. București;
3. Ghika-Budești, St., 1940 — Les Carpates meridionales centrales (Recherches petrographiques et géologiques entre le Paring et le Negoii, *Anuar*, 20;
4. Ghiță Proscopie, 1981 — Studiu privind fenomenul endocarstic — Peștera cu Lapte — din bazinul hidrografie Rudăreasa, Munții Latorița, *Studii și cercetări de speologie, Rm. Vilcea*;
5. Goran Cristian, 1982 — Catalogul sistematic al peșterilor din România, 1981, Edit. C.N.E.F.S. București;
6. Pavelescu, M., 1964 — Cercetări geologice și petrografice în regiunea dintre V. Mănăileasa și V. Repedeș, *Arh. Inst. Geol.*;
7. Savu, H., și Schuster, Ac., 1975 — Harta geografică a RS România, scara 1 : 50 000, 107 d, Voineasa. Edit. Inst. Geol., București.

THE ENDOCARST FROM RUDAREASA SOURCE

— Summary —

The paper deals with description of the three galleries which have been discovered by authors at source in Latorița mountains.

ENDOCARSTUL DE LA
STINA FRATOȘTEANU

